

vlak over onze grens in Duitsland hebben gezien. Ik moge hierbij wijzen op het feit, dat de Kortsnavelboomkruiper het liefst hoogopgaand dennenbos als biotoop kiest. Beslissend voor een toekomstige waarneming is de roep en vooral de zang. Het verdient aanbeveling om bij het eventueel vinden van een broedgeval deze zang of roep op een bandrecorder vast te leggen. De zang is geheel verschillend van die van *brachydactyla*. Hij doet denken aan de zang van een Winterkoning en soms ook aan die van een Pimpelmees. Hij bestaat uit een langere, in toonhoogte afdalende strophe, gevolgd door een korte, die in toonhoogte weer oploopt. Het geheel maakt een „lispelende” indruk, met korte heldere geluidjes en trillertjes vermengd. Het is moeilijk om de zang in druk weer te geven. Het hier volgende „srii srii oefsiri oefsiri oeiet tsjer oeiet” is slechts een poging.

LITERATUUR:

- Dobben, W. H. van en G. F. Makkink (1931): *Ardea* 20: 44.
 Ferguson Lees, I. J. (1961): *British Birds* 54: 441.
 Niethammer, G. (1937): *Handbuch der deutschen Vogelkunde* I: 201—202.
 Voous, K. H. (1960): *Atlas van de Europese Vogels*: 252.

Twee waarnemingen van de Noordamerikaanse Wintertaling (*Anas crecca carolinensis*) in Nederland

door

T. LEBRET

(*Two sight records of the American Green-winged Teal in the Netherlands*).

Op 20 maart 1962 zagen R. Visser en schrijver dezen tussen een aantal „gewone” Wintertalingen (*Anas crecca crecca* L.) in de gemeente St. Jansteen, Zeeuwsch Vlaanderen, een mannelijk exemplaar van de Noordamerikaanse vorm *Anas crecca carolinensis* Gmelin. De vogel bevond zich in de kreek rondom het bekende Groot Eiland. Daar ik de vogel van verschillende afbeeldingen en door een eerdere veldwaarneming ken, was de determinatie niet moeilijk. Ik waarschuwde Visser — wij zaten in een auto met de kijker de eendentroepen te bekijken — dat er iets bijzonders te zien was en duidde het terreindeel aan waar hij moest zoeken, even later vermeldende dat hij naar een Wintertaling moest kijken. Na nog enige nadere plaatsaanduiding zag Visser, die de 25 × 56 Hensoldt Dialyt gebruikte, de vogel ook en somde de kenmerken op: rechtoplopende witte streep voor aan de flank en geen witte zijstreep. Om iedere suggestie te vermijden had ik deze kenmerken niet genoemd. Ook het derde kenmerk liet zich, toen ik de Dialyt overnam, goed vaststellen: de groene oogvlek heeft namelijk bij *carolinensis* geen of een hoogstens plaatselijk en dan nog slechts zwak afgetekende witte bias.

Wij deden deze waarneming vanaf de noordwest-zuidoost lopende weg aan de zuidwestkant van het Eiland juist ten zuiden van het bruggetje. De kreek was iets buiten zijn zomerbed en een strook van het aangrenzende weiland stond onder water. Hierin was de vogel met de andere Wintertalingen half lopend, half zwemmend aan het snebberen. De waarneming werd bevestigd door rustig, zonnig weer met het licht in de rug en ook door de toevallige omstandigheid dat de vogel vooraan in de troep zat, juist waar de kreek het dichtst bij de weg komt. De afstand, aanvankelijk geschat op ca. 75 m, moet aan de hand van de stafkaart op 100—150 m worden gesteld. Een halve kilometer verder zaten vele honderden, wellicht een duizend zwemmers, die door terreinplooiën niet van de weg af waren te zien. De terreinstructuur maakte iedere poging deze vogels lopend te benaderen kansloos. Trouwens wij hadden voor een poging daartoe aanleiding noch gelegenheid. De toevalsfactor voor het vaststellen van dergelijke zeldzame soorten werd ons hierdoor weer eens te meer duidelijk.

Dat wij de eersten waren die deze vorm voor Nederland vaststelden, drong overigens op dat ogenblik nog niet tot ons door. Ten eerste had ik deze reeds eenmaal eerder in het veld in Nederland waargenomen, waarover dadelijk meer, ten tweede had ik nog niet in de kort te voren verschenen Avifauna van Nederland gezien of de ondersoort daarin was opgenomen. Wij bleven de vogel nog enige tijd observeren in de hoop te kunnen vaststellen of hij was gepaard, mede omdat ik mij — achteraf ten onrechte — meende te herinneren, dat de pootkleur van het wijfje van *carolinensis* verschilt van die van *crecca*. Wij moesten lang wachten tot een wijfje, dat in aanmerking kwam, zo ver op het droge kwam dat wij de poten te zien kregen. De kleur bleek de normale te zijn. Of de vogel met dit wijfje was gepaard werd overigens niet duidelijk doordat alle vogels druk aan het voedselzoeken waren en geen aandacht aan een mogelijke partner schonken.

De eerdere waarnemingen van *Anas crecca carolinensis* waarop ik hierboven zinspeelde, deed ik op 28 april 1937 in de Zuidhollandse Biesbosch onder ongeveer gelijke omstandigheden wat betreft afstand en belichting. Ik gebruikte toen een 25 × vergrotende „zeekijker”. Ook toen zat de vogel, eveneens een mannetje, in een troep gewone Wintertalingen. Ik kende deze vorm toen nog niet en maakte direct aantekeningen, die ik thuis in mijn dagboek uitwerkte als volgt:

„Onder de Wintertalingen ontdekte ik twee afwijkingen! Eén ♂ met een isabelkleurige linker vleugeltop. De andere had geen wit op de kop, maar 2 dwarsstrepen op zijn zijden en geen lengtestreep. 't Geel van de driehoeken bij de staart liep in elkaar over; de rug was parelgrijs als de zijden en niet bruinachtig.”

De drie eerste elementen van deze beschrijving houden inderdaad de belangrijkste kenmerken van *carolinensis* in. De genoteerde uitbreiding van het geel bij de staart is echter niet kenmerkend, zodat ik achteraf betwijfel

of dit onderdeel van de beschrijving op juist waarnemen en juist noteren berust. Mijn aantekening over de kleur van de rug komt echter ook voor in Delacour's (1956) opsomming van de verschilpunten van *carolinensis* met *crecca*: "plain grey scapulars", al is op plaat IX van dit werk dit verschilpunt niet te zien.

Hoe dit zij, er behoeft niet aan te worden getwijfeld, dat ook deze waarneming *Anas crecca carolinensis* betreft. Ik heb achteraf spijt, dat ik mij destijds heb laten weerhouden van publicatie van deze waarneming op grond van het feit dat de vogel niet was verzameld. Wel is de waarneming, zij het veel later, genoemd in de Avifauna van de Biesbosch (Lebret & Verhey, 1954) bij de zeldzame gasten en zonder datum, hetgeen werd overgenomen door Verhey c.s. (1961). Het blijft in ieder geval een onbevestigde waarneming, al heb ik er persoonlijk meer bevrediging van omdat het een ontdekking van een toen voor mij nog onbekende vogel was, die eerst later met behulp van literatuurgegevens tot klaarheid kon worden gebracht.

Over het voorkomen van *Anas crecca carolinensis* elders in Europa vond ik in het Handbook (Witherby 1943) vier of vijf waarnemingen sedert 1951. Scott (1951) vermeldt: "About eight British records (none elsewhere in Europe) but may occur unrecognised comparatively frequently." In acht jaar is het aantal waarnemingen in Engeland dus (bijna) verdubbeld!

Hoewel bij alle waarnemingen van Noordamerikaanse eendensoorten in West-Europa de mogelijkheid bestaat dat het ontsnapte vogels uit Europese collecties betreft, acht ik deze mogelijkheid voor *Anas crecca carolinensis* niet groot, daar hij practisch nooit in collecties wordt aangetroffen. Als wij aannemen dat beide bovenvermelde waarnemingen wilde vogels betreffen, betekent dat niet dat wij nu ook voor deze vogels een „oceaanvlucht” moeten aannemen. Veeleer kan aan de bij zwemeenden „normale abnormaliteit” worden gedacht, die hierin bestaat dat een vogel uit een bepaald, geïsoleerd deel van het broedareaal via een gemeenschappelijk winterkwartier met vogels uit een ander broedareaal in aanraking komt en dan met laatstgenoemden meetrekt (Thomson 1931). Inderdaad hebben *crecca* en *carolinensis* een gemeenschappelijk winterkwartier aan de oostkust van de U.S.A., waar Wintertalingen uit IJsland (*crecca*), maar misschien ook uit andere delen van Europa voorkomen (Lebret 1947). Delacour (l.c.) kwalificeert het voorkomen van *crecca* langs de oostkust van de U.S.A. zelfs als "frequently". Het is dus zeer wel mogelijk dat een exemplaar van *carolinensis* met troepen *crecca* naar IJsland trekt, daar de zomer doorbrengt en dan een tweede maal zijn route verlegt door niet met de zuidwest trekkende IJslandse Wintertalingen via Groenland terug te keren naar zijn oorspronkelijke in Noord-Amerika gelegen winterkwartier, maar zich aan te sluiten bij zuidoost trekkende IJslanders, die in West-Europa overwinteren. Daar deze laatste categorie van IJslandse Wintertalingen vermoedelijk veel groter is dan de zuidwest trekkende, is dit laatste niet zo verwonderlijk: een *carolinensis* heeft

weliswaar weinig kans om op IJsland te komen, doch eenmaal daar aangeland, is zijn kans om West-Europa te bereiken, al wat groter.

Niet alleen voor de Wintertaling bestaat overigens de mogelijkheid om terecht te komen in het areaal van de Europese vorm. Hetzelfde kan gebeuren met de Amerikaanse Smient (*Anas americana*). Ook deze overwintert aan de Amerikaanse oostkust, waar regelmatig Europese Smienten (*Anas penelope*), stellig IJslandse broedvogels (Donker 1959), overwinteren. Scott (l.c.) vermeldt van deze vorm circa twaalf Britse waarnemingen. Ook bij de Kraakeend (*Anas strepera*) en de Pijlstaart (*Anas acuta*) is de mogelijkheid aanwezig dat vogels van noord Amerikaanse afkomst West-Europa bezoeken. Ook bij deze soorten is er een gemeenschappelijk winterkwartier aan de oostkust van de U.S.A. en een broedvogel populatie op IJsland, die behalve in dit winterkwartier ook in West-Europa overwintert. Daar de noord Amerikaanse vogels bij deze laatste twee soorten niet van de Europese zijn te onderscheiden, kunnen alleen ringvondsten hier bewijs leveren.

SUMMARY:

Two sight records of the American Green-winged Teal in the Netherlands.

A drake of *Anas crecca carolinensis* has been observed in the Biesbosch tidal marshes, prov. Zuid-Holland, the Netherlands on April 28th, 1937. A second drake of the American Green-winged Teal was observed by R. Visser and the author on Het Groot Eiland, Dutch Flanders, on March 20th, 1962. This subspecies has so far not been published on the Dutch list. As *Anas crecca carolinensis* is relatively rare in wildfowl collections in Europe, both birds may have been of wild origin. *Anas crecca crecca* and *Anas crecca carolinensis* have common winter quarters at the eastern coast of the U.S.A., the former most probably originating from Iceland. As many Teal from Iceland winter in Western Europe, *carolinensis* may reach Europe via Iceland rather than by direct crossing of the Atlantic.

LITERATUUR:

- Delacour, Jean (1956): The Waterfowl of the World, Volume Two, London.
- Donker, J. K. (1959): Migration and Distribution of the Wigeon, *Anas penelope* L., in Europe, based on ringing results. *Ardea* 47.
- Lebret, T. (1947): The migration of the Teal, *Anas crecca crecca* L., in western Europe. *Ardea* 35.
- Lebret, T. & J. C. Verhey (1954): De Avifauna van de Biesbosch. Wetenschappelijke Mededelingen van de Kon. Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, No. 12. Amsterdam.
- Scott, Peter (1951): The Swans, Geese and Ducks of the British Isles, Part Two. The Fourth Annual Report of the Severn Wildfowl Trust 1950—1951. London.
- Thomson, A. Landsborough (1931): On "abmigration" among the Ducks: an anomaly shown by the results of bird-marking. Proceedings of the VIIth International Congress at Amsterdam. Amsterdam.
- Verhey, J. C. c.s. (1961): De Biesbosch, land van het levende water. Zutphen.
- Witherby, H. F. c.s. (1943): The Handbook of British Birds, Volume III. London.